

GJALLARHORNET

Utges av Svenska Arkeologiska
Samfundet

Årgång 27. Nr.4. 2007

ARKEOLOGMÖTET 2008.

Svenska Arkeologiska Samfundet arrangerar i samverkan med
Institutionen för arkeologi och antikens historia vid Lunds universitet
det åttonde Svenska Arkeologmötet den 24-25 april 2008 i Lund

FRAMTIDENS ARKEOLOGIER – TENDENSER OCH VISIONER

**Lokal: Kulturen i Lund, auditoriet,
Tegnérspplatsen**

Program

Dag 1, torsdag 24 april

Kl. 09.00-09.30 Kaffe

Kl. 09.30-09.45 Varmt välkomna (Tore
Artelius)

Kl. 09.45-10.00 Inledning (Elisabeth
Rudebeck)

**Kl. 10.00-13.30: Framtidens stora
berättelser**
(moderator Elisabeth Rudebeck, Lund)

Nedmonteringen och omprövningen av
invanda historiska berättelser, arkeolog-
iska perioder och begrepp har blivit allt-
mer framträdande inom arkeologin. Det
sägs att de stora berättelsernas tid är över.
Regionala och lokala perspektiv har
kommit att dominera och ersätta den
stora berättelsen och därmed har kulturell
variation i tid och rum kommit att belysas

på helt annat sätt än tidigare. Samtidigt
fortsätter bl.a. genetiker, evolutions-
biologer och kognitionsforskare att ge oss
stora berättelser om ursprung och ut-
veckling. Vad händer om arkeologin
överger de stora berättelserna? Finns det
risk att de gamla berättelserna åter-
kommer? Kan vi förklara samtiden och
förstå historien genom de fragment som
regionala berättelser erbjuder? Behöver vi
nya stora berättelser om natur och kultur,
kollektiva sammanhang, globalisering och
mänskliga relationer? Vad kommer fram-
tidens stora berättelser att handla om?

**10.00-10.30 Professor Birgitta
Svensson, Etnologi, Stockholm**

**10.30-11.00 Professor Stig Welinder,
Arkeologi, Härnösand**

**11.00-11.30 Professor Gullög
Nordquist, Antikens kultur och
samhällsliv, Uppsala**

**11.30-12.00 Professor Anders Andrén,
Arkeologi, Stockholm**

**Kl. 12.00-13.00 LUNCH till
självkostnadspris (Tegnérsmatsalar)**

Kl. 13.00-13.30 Diskussion Framtidens stora berättelser

Kl. 13.30-17.30: Framtidens perspektiv – från vilket håll?

(moderator Bodil Petersson, Lund)

Elitperspektiv på den profana makten och den fornskandinaviska religionsutövningen har under senare år stått i fokus i flera forskningsprojekt och publikationer i Sverige. Perspektivet lockar inte bara forskare, utan också media och starka kommersiella intressen. Är ”den ordinära människans” liv och religion mer ointressant eller svårare att hantera, forska om och kommunicera? Vad händer om statsbildningsprocesser betraktas utifrån ett landskapsperspektiv? Eller om den hellenistiska perioden betraktas i ljuset av hur maskulinitet konstruerades socialt? Hur kan naturvetenskapliga perspektiv belysa människors skiftande levnadsvillkor? Hur tänkte man förr om framtidens arkeologi?

13.30-14.00 Fil dr Anna Lihammer, Arkeologi, Stockholm

14.00-14.30 Professor Lars Larsson, Arkeologi, Lund

14.30-15.00 Fil mag Henrik Berg, Antikens kultur och samhällsliv & Genusvetenskap, Uppsala

Kl. 15.00-15.30 KAFFEPAUS

15.30-16.00 Docent Per Lagerås, Agrarhistoria/Paleoekologi, Lund

16.00-16.30 Fil dr Caroline Arcini, Medicinsk vetenskap/Osteologi, Lund

16.30-17.00 Fil dr Ola W. Jensen, Arkeologi, Stockholm

Kl. 17.00-17.30 Diskussion Framtidens perspektiv – från vilket håll?

Kl. 18.00-19.00 Svenska Arkeologiska Samfundets årsmöte, Kulturen i Lund, hörsalen

Kl. 19.30 Gemensam middag på Restaurang i Lund (obs! föranmälan krävs)

Dag 2, fredag 25 april

Kl. 09.00-13.00: Arkeologiernas roll i framtiden

(moderator Tore Artelius, Göteborg)

När kommer arkeologer återigen att ta plats i debatten om samhällets generella utveckling? Vilka arkeologier kommer att finnas i framtiden och vilka roller kommer de att ha i samhällsbygget? Vilka konsekvenser får den alltmer marknadsberoende arkeologin för en god kunskapsuppbyggnad? Kan en marknadsanpassad kulturmiljövård förenas med tanken om mänsklighetens gemensamma kulturarv? Vem ska äga det förflutna? Innebär nya kommunikationskanaler på sikt också nya arkeologier? Vad betyder globaliseringen för arkeologins möjligheter att beskriva människan och påverka samtiden på positivt vis?

09.00-09.30 Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth, Stockholm

09.30-10.00 Avdelningschef Jan-Gunnar Lindgren, Kulturmiljöavdelningen, Riksantikvarieämbetet, Stockholm

Kl. 10.00-10.30 KAFFEPAUS

10.30-11.00 Professor Kerstin Lidén,
Laborativ Arkeologi, Stockholm
11.00-11.30 Professor Jarl Nordbladh,
Arkeologi, Göteborg
11.30-12.00 Professor Sven-Eric
Liedman, Idé- och lärdomshistoria,
Göteborg

12.00-12.30 Diskussion Arkeologiernas
roll i framtiden

12.30-13.00 Avslutning Tore Artelius,
Göteborg, ordförande i Svenska
Arkeologiska Samfundet

**VÄLKOMNA TILL LUND i april
2008!**

Praktisk information

Hitta dit

Arkeologmötet 2008 kommer att äga rum
i Kulturens auditorium i Lund. På
Kulturens hemsida
<http://www.kulturen.com/> finns
vägbeskrivning enligt följande:

Kulturen ligger vid Tegnérplatsen i Lund,
ett stenkast från domkyrkan. Kommer ni i
bil så finns det flera parkeringar på cirka
10 till 15 minuters promenad från museet.
Enklast är förstås att skippa bilen och ta
tåg eller buss. Öresundstågen, X2000 och
Pågatågen samt flygbussarna och Swebus
stannar vid Lunds järnvägsstation. Och
Skånetrafikens bussar stannar vid Bank-
gatan och Botulfsplatsen i stadens
centrum.

Kostnadsalternativ

- Konferensdeltagande samt kaffe
och kaka/fralla vid 3 tillfällen under
konferensen: 150 kronor
- Konferensdeltagande samt kaffe
och kaka/fralla vid 3 tillfällen samt
deltagande i gemensam middag på
restaurang på torsdagskvällen: 350
kronor

Anmälan

Anmälan görs via e-post till
Majliss.Johnson@ark.lu.se senast den 15
mars 2008. Det går även att skicka brev
med anmälan till:

Majliss Johnson,
Institutionen för arkeologi och antikens
historia,
Lunds universitet, Box 117,
221 00 Lund

OBS! VIKTIGT!

- I anmälan ska anges vilket kostnadsalternativ
som önskas, samt om man är vegetarian eller
allergisk mot något.
- Anmälan bekräftas genom inbetalning av
konferensavgiften 150 eller 350 kronor på
Svenska Arkeologiska Samfundets
PlusGirokonto i Nordea: kontonummer 35
12 10-0. Skriv på talongen/i meddelandet:
**Arkeologmöte 2008, och kom ihåg att
ange för vem avgiften betalats in!**
- Betalningen skall ha inkommit **senast den
15 mars 2008.**

Övernattning

Detta ordnar varje deltagare själv. Tips på
övernattningsställen i Lund finns på
Lunds kommuns hemsida: www.lund.se
under rubriken ”Turist och kongress”.
Där kan du också boka Online.
Det finns flera alternativ, från billiga till
omåttligt luxuösa. Här är några exempel:
Centrala alternativ, 5-10 minuters
promenad till Kulturen:

- STF Vandrarhem Tåget vid järnvägsstationen
- Hotell Ahlström, Skomakaregatan 3
- Gräddhyllan, Bytaregatan 14
- Hotell Oskar, Bytaregatan 3
- Hotell Concordia, Stålbrogatan 1

Längre från centrum, 15-25 minuters promenad till Kulturen:

- First Hotel, Planetstaden, Dalbyvägen 38
- Scandic Star, Glimmervägen 5
- Hotell Sparta, Tunavägen 39

Genusarkeologi

Är det så där en tio år sedan det senast arrangerades en konferens eller konferenssession om genusstudier inom arkeologin? Genus, eller kön, är i dag tämligen självklart inordnade i analyserna och diskussionerna av tidiga samhällen, när det är adekvat, så det känns kanske inte som angeläget längre med arkeologiska genuskonferenser?

Emellertid ägde en konferens om genusarkeologi rum i Tidaholm i oktober 2007 med ett femtontal forskare församlade. Ändamålet var att överblicka hur de senaste årens utveckling inom feministisk och genusvetenskaplig teori tagit sig uttryck inom arkeologin och, med avseende på empiri, hur forskning kring män och maskulinitet vuxit fram inom arkeologin.

Under temarubriken "Genus" förelästes det om femininitet och maskulinitet i arkeologi (Ing-Marie Back Danielsson) och om hur Lewis R. Binford och Eleonor B. Leacock framställt sig själva i

självbiografiska essayer (Elisabeth Arwill-Nordbladh).

Den enda föreläsningen om kvinnor och män i en förhistorisk kontext handlade om hundratals könsbedömda brandgravar i Norge (Lisbeth Skogstrand). Om män i skriftlig och materiell kontext handlade föreläsningar om mäns död och eftermäle på runstenar (Susanne Thedéen) och om framställningen av härskare som sköna män från Alexander till Ynglingarna i texter och på bilder såsom mynt (Elisabeth Rudebeck). Detta var temat "Män i tiden".

Konsten att särskilja kvinnor och män i det materiella, att kritiskt granska arkeologers skrivande om kvinnor och män, och att ifrågasätta den enkla uppdelningen av världen i kvinnor och män formade det tredje temat "Kvinnor eller män". Det visades hur publiken hade guidats i Historiska museets vikingautställning under Pridefestivalen (Lotta Fernstål), hur man kunde diskursanalytiskt läsa svenska arkeologiska tidskrifter (Anna Gatti), och om hur avfallet runt en bustuga innehöll synliga män, undflyende kvinnor, manlig kontroll och erotisk spänning (Ulrika Stenbäck Lönnquist & Stig Welinder).

Lärd underhållning var Johanna Ulfsdotters skönklingande återgivande av fäbodlandskapens ljud, Annica Snälls bilder av hur gubbarna i Tidaholm hade samlats för att begrunda och berätta runt utgrävningsschakten vid en klappbrygga, en kvinnlig arbetsplats, och en bussresa "i Arns fotspår" – den lättfotade (!?) Cecilia har satt föga spår i Skaraborgs kulturturism.

Stig Welinder

Forntider

Den 7 november 2007 kl. 1800 invigdes andra delen av Statens Historiska Museers (SHM) basutställning – *Forntider*.

Vernissage på första delen av utställningen *Forntider* ägde rum den 11 november 2004. Jag skrev en sammanfattning i *Gjallarhornet 2004:4* och en artikel i samma nummer om den debatt om utställningen som Svenska Arkeologiska Samfundet och SHM arrangerade den 21 november. En försmak om vad *Forntider 2* handlar om fick de ledamöter i Samfundet som bevistade Samfundets årsmöte 19 april (se *Gjallarhornet 2007:2*).

Invigningen förrättades i den fullsatta SHM:s entréhall! Museichef *Lars Amréus* framhöll att det inte är många museichefer som får chansen i sitt museiliv att inviga en sådan här utställning. Han hoppades att museets arbete att sprida kunskap nu går in i en ny fas. Museets kunskapsspridning har en stor bredd med t ex föredrag, visningar, lektioner, webb. *Forntider* är en utställning som innehåller många perspektiv – många röster. *Amréus* tackade alla som bidragit till utställningen men framhöll särskilt *Lena Hejlls* insatser. Han önskade alla välkomna på en resa i tid och rum – temat för utställningen!

Kerstin Hessius, ordförande i SHM, delade ut SHMs medalj till Tensta Gymnasium för de särskilt stora insatser som gjorts för museet genom att gymnasiet varje dag visar betydelsen av historia!

Kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* förrättade invigningen. Hon framhöll bl a att historia får en allt starkare roll i skolan. Historia är inte något statiskt – snarare

något organiskt. SHM är ett bra exempel på att museer är offentliga rum. Det står var och en fritt att göra sin egen tolkning av vad man ser och upplever på museet.

Medan första delen av *Forntider* behandlar ett antal olika ”livsöden” under stenbrons- och del av järnåldern är *Forntider 2* upplagd på ett annat sätt. Som framhölls under årsmötet sätter man i utställningen (liksom i *Forntider 1*) människan i centrum. Tanken är att intressera olika målgrupper. De många föremål som ställs ut skall väcka nya tankar. Vad betyder miljö, makt, identitet och relationer? Vad betydde det då och vad betyder det i dag? Efter den intressanta första delen av *Forntider* kommer besökaren in i ett rum och kan läsa texten ”Du kommer just från den första delen av utställningen *Forntider*. Många av de frågor vi ställer oss idag är de samma som människor ställde sig då. Frågor som ’Vem är jag?’ och ’Vart är jag på väg?’ Du befinner Dig nu i en transithall på väg att ge Dig ut på en resa i tid och rum. Över dörren till varje gate finns en tidlös fråga, viktig för människor i alla tider. Den här delen av *Forntider* utgår från dessa frågor men handlar också om hur historia skapas med hjälp av arkeologi.”

Utställningen har alltså byggts kring en ”transithall” för att belysa dessa teman. Meningen är att besökare skall göra sin egen resa in i det förflutna. Olika rum längs vägen belyser med många föremål från olika perioder – även moderna - frågor som t ex Vem lever du med? Speglar gravar det levande livet? Vad är en kärnfamilj? Leva tillsammans (här visas exempel på gravar med olika kombinationer av personer som begravts tillsammans), Kunde man leva med

funktionshinder förr? (Defekta ben visas t ex från personer som råkat ut för skador eller haft sjukdomar som plågat dem under sin livstid.) Andra frågor är Vem är du? Vad styr ditt liv? (Frågan om offer tas upp och om vi offrar även idag.) Är det någon eller något som bestämmer över våra liv? Frågorna exemplifieras med många offrade kärll från offersjön Käringsjön.

Andra frågor som belyses med föremål och text är Hur stor är Din värld? I detta rum visas föremål från 5 utvalda platser där människor i olika tider har använt och organiserat landskapet med gravar mm (Vårberg, Bolmsö, Skåne, Nämforsen och Alvastra har valts ut.)

Hur ordnas Din värld? Vems är alla föremålen och varför ser museernas samlingar ut som de gör. Hur sorteras föremålen och hur påverkar det historia? I en text noterar jag följande ”Arkeologer har skapat forntiden och ordnat och sorterat den”.

Vem berättar Din historia? När blir man vuxen? Kunskap kan vara makt. Maktens symboler (illustreras med såväl vapen som smycken). Nedrustning (med exempel på offrad soldatutrustning från Skedemosse), Nya saker, nya former mm.

Det skulle föra för långt att här redogöra för allt som ställs ut. Det är mass-exponering av föremål av sten, brons, keramik. Texter finns i de olika rummen och föremålen kan identifieras med siffror och texter på glasrutorna till montrarna. Särskilt fascinerade mig den lilla bärnstensfiguren av en katt funnen på Adelsö och daterad till vikingatid!

Utställningen är mycket välgjord, intressant och synnerligen tankeväckande. Det går dock inte att på en rundvandring (tillsammans med flera hundra inbjudna personer) assimilera allt som visas och ta in alla texter som ska väcka funderingar och reflexioner. Den nya basutställningen bör besökas flera gånger – och bör för skolor ha ett stort pedagogiskt värde när det gäller att väcka diskussion och dialog om vår forntid! Tyvärr fanns vid invigningen inte någon katalog färdig – men kommer vad jag förstår så småningom att kunna köpas.

Jag vill också ge en stor eloge åt den tillfälliga utställningen av Ötzi – Ismannen från Alperna. Han påträffades in-frusen i en alpglaciär för 16 år sedan och dateras med C14 till 3350 – 3100 f K. Vad vi får se är utmärkt utförda rekonstruktioner av hans dräkt och redskap och detaljerade skildringar av hur kunskapen om hans kropp och kläder mm vunnits genom olika analyser. Så sent som 2007 har forskningen kommit fram till att han – utöver det dödande pilskottet – också varit i närkamp strax innan han dog. Han har ett djupt sår i högra handen och drabbades av ett slag i huvudet – eller föll mot en sten. Ötzis dödskamp varade pga stor blodförlust bara några minuter. Det är en mycket spännande utställning. Passa på och se den innan den slår igen!

Nils Ringstedt
Författarvägen 5
167 71 Bromma
Nils.ringstedt@glocalnet.net

Till minne av Åke Hyenstrand

Åke Hyenstrand var en forskare som genom sin gärning medverkade till att göra den forntida världen både större och mer åtkomlig för såväl forskarkollegornas analyser som allmänhetens nyfikenhet och undran.

Efter att ha avlagt studentexamen hemma i Dalarna för han hösten 1960 till Uppsala för att läsa arkeologi. Där skrev han snart sin trebetygsuppsats om hemlandskapets stenålder. Under åren genomförde han arkeologiska utgrävningar, bland annat av bronsålderskomplexet vid Igelsta. När han 1967 blev filosofie licentiat utgjorde just detta hans studiematerial.

Han började tjänstgöra vid Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering och under 1970-talet var han avdelningens chef. Han blev där en av de forskare som visade hur betydelsefullt det stora inventeringsmaterialet är för förståelsen av Sveriges forntida historia, för våra tankar kring bebyggelsers struktur och förändring och därmed också för förståelsen av människan som sådan. År 1974 disputerade han vid Stockholms universitet med avhandlingen *Centralbygd – Randbygd*. I denna ger han en bild av hur Mellansveriges järnålderssamhälle fungerat organisatoriskt och beskriver också en analytisk metod som blev banbrytande för studier av äldre bebyggelseutveckling. Det prestigefyllda Hildebrandspriset fick han 1980. År 1987 efterträdde han Mats Malmer som professor i arkeologi vid Stockholms Universitet. Innan dess hann han dela med sig av sin lärdom till arkeologistudenterna vid Göteborgs Universitet. År 1995 valdes han in i Kungliga Vitterhetsakademien. I sitt inträdestal tog han upp ett ämne som

intresserade honom mycket, den äldsta kungamakten i Sverige. Svenska Fornminnesföreningens Monteliusmedalj fick han år 2003. Samma år frånträdde han sin professur för att tillsammans med sin hustru Eva i västgötska Skultorp arbeta vidare med olika forskningsprojekt som resulterade i intressanta artiklar och böcker.

Att påstå att Åke Hyenstrand påverkat den svenska arkeologin och hela kulturmiljövårdens innehåll och form är nog ett understatement. Hans studier var banbrytande på flera vis i både analytisk såväl som metodisk mening. Utifrån gravplatsers struktur och utbredning kunde stora geografiska områdens bebyggelseutveckling skildras och jämföras. För Åke Hyenstrand bildade gravplatserna ”regioner” på ett vis som fick vetenskapen att förändra sin syn på förhistorien. Kombinerad med årligen inströmmande resultat från Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering medförde den bebyggelsearkeologiska metoden att alla Sveriges förhistoriska bygder kom att befolkas. Den strävan som rymdes i Åke Hyenstrands analyser är numera så bekant för oss att vi inte längre betänker omfattningen i hans forskargärning. Tillsammans med några av sina kollegor gjorde Åke Hyenstrand de stora folkmassor som utgör forntidens verkliga innehåll synliga för oss. I alla rikets hörn framträder numera bygder och regioner som är jämförbara med varandra i såväl demografisk som ekonomisk och social bemärkelse. Idag är Åke Hyenstrands gärning så självklar för den verksamhet som bedrivs vid myndigheter och museer och för den utbildning som ges vid våra universitet att den är själva ramen kring den forskning som ställer frågor om den forntida människans

livsbetingelser och förhållande till natur- och kulturlandskapet. Hundratals studenter och mängder av forskare har i sina egna studier tagit avstamp i Åke Hyenstrands metoder och tolkningar av kulturlandskapets innehåll.

Personligen fick jag på 1970-talet under flera år möjlighet att som anställd vid Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering ta del av exkursioner som leddes av Åke Hyenstrand och hans kollegor Klas-Göran Selinge och Lennart Klang. Den utbildning som denna verksamhet innebar fördjupade mina kunskaper om människan och om sammanhangen i kulturlandskapet på ett vis som jag är mycket tacksam för. I de kontakter jag genom åren haft med Åke, han var bland annat opponert på min avhandling, har jag alltid mött en vänlig och för kunskapen passionerad människa som ofta genom humoristiska kommentarer fördjupade mitt tänkande. När jag i framtiden som vanligt skriver in referenser till något av hans många arbeten i mina egna studier kommer det att kännas ledsam samt att veta att Åke Hyenstrand, som kanske mer än någon annan svensk arkeolog representerat tanken om en ”förhistoria för alla”, inte längre finns ibland oss.

Åke Hyenstrand blev 68 år.

Tore Artelius
Ordförande Svenska Arkeologiska
Samfundet

Till minne av Mats P Malmer

Förre professorn i arkeologi vid Stockholms universitet Mats P Malmer (1921-2007) har avlidit efter en längre tids sjukdom. Han skulle fylla 86 år den 18 oktober. Mats begravdes den 9 november 2007. Hans arkeologiska bana började i Lund, där han efter humanistiska studier i latin, pedagogik och historia avlade fil. lic. examen 1953 i nordisk och jämförande fornkunskap. År 1962 disputerade Mats – och blev docent - på avhandlingen *Jungneolitische Studien* som erhöll högsta betyg. Denna mycket banbrytande avhandling om att trättbägarkulturen och stridsyxekulturen i själva verket upptog samma områden och följde varandra i tiden (med i stort samma typ av ekonomi) följdes av den metodologiskt framstående skriften *Metodproblem inom järnålderns konsthistoria* år 1963.

Under åren 1959-1970 var Mats chef för sten- och bronsåldersavdelningen på Statens Historiska Museum i Stockholm. Mats siktade på att bli professor i arkeologi, gärna i Uppsala. Han blev istället professor i Lund år 1970. Här verkade han till dess att han kallades till professuren vid Stockholms universitet år 1973. Den tjänsten innehade Mats till sin pension den 31 december 1987. Mats strävade efter att förbättra samarbetet mellan universiteten och de antikvariska myndigheterna.

Sedan år 1946 företog Mats många arkeologiska undersökningar. Den kanske mest kända gällde Alvastra pålbyggnad i Östergötland (mellan åren 1976 och 1980). År 1957 introducerade Mats i en skrift om korologisk (rumslig) analys en ny teknik för att framställa arkeologiska kartor. Han föreslog användning av s k *isaritmer* och introducerade begreppet

pleion i arkeologin. Därmed lyckades han bevisa att stridsyxekulturen och trattbägarkulturen båda kunde förknippas med de mest bördiga jordarna i Skåne, tankar som sedan utvecklades i den kommande avhandlingen.

Mats intresserade sig också för *hällristningar*. I sina skrifter om dessa placerade han ristningarna i ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt sammanhang. Hällristningskonsten såg Mats som en spegel av det kulturella sammanhang i vilket ristningarna utfördes. Jag vill särskilt nämna *A Chorological Study of North European Rock Art. I The Neolithic of South Scandinavia* år 2002 skriver han om den yngre stenåldern, en period som Mats intresserade sig mycket för och som behandlades i hans avhandling.

Många är de studenter som åhörde Mats innehållsrika föreläsningar och deltog i hans seminarier. Metodisk noggrannhet, nyfikenhet och öppenhet för att pröva nya idéer präglade Mats tänkande. Alla fick ta del av hans stora lärdom som präglades av systematik och insikt om vikten av att mäta och analysera artefakter på ett logiskt sätt. Att korrekta definitioner är nödvändiga inom arkeologin fick vi lära oss. Ett typologiskt element eller typ kan inte existera utan en sådan definition. Objektivitet inom arkeologin var något Mats underströk! Han bekämpade kraftfullt vad han benämnde *impressionism*! Mats underströk alltid det arkeologiska fyndmaterialets betydelse. Endast i det arkeologiska materialet kunde, menade Mats, ideologi, teknologi och socioekonomi speglas! Hans betydelse för utveckling av arkeologins teori och metodik har uppmärksammats även utanför Sverige. Mats blev ledamot i flera lärda sällskap såväl svenska som utländska. Mellan år 1976 och 1978 var Mats

ordförande i Svenska Arkeologiska Samfundet. År 1982 fick Mats tillsammans med Brita Malmer det prestigefyllda Hildebrandspriset och år 1995 Svenska Fornminnesföreningens Monteliusmedalj!

Det finns säkerligen många inom Svenska Arkeologiska Samfundet som på något sätt vill hedra minnet av Mats som vi alla minns som en lysande arkeolog såväl teoretisk som praktisk, kanske den bästa i vårt ämne!

I samråd med Brita Malmer föreslår Samfundet att de som vill hedra minnet av Mats kan lämna *ett bidrag till Svenska Arkeologiska Samfundets Minnesfond*. Ange på talongen *Till minne av Mats P. Malmer, Svenska Arkeologiska Samfundets Minnesfond*.

Plusgirokontonummer är 35 12 10-0.

Mats Malmer och Rosa Tengborg, 1992.

Nils Ringstedt
Författarvägen 5, 167 71 Bromma
nils.ringstedt@globalnet.net

SÖK ETT STIPENDIUM FRÅN SVENSKA FORNMINNESFÖRENINGEN

Du som önskar stöd för forskning på doktorand- eller högre nivå inom föreningens intresseområden, d.v.s. arkeologi och medeltidsforskning (historisk eller konstvetenskaplig) inklusive urkundsutgivning och numismatik kan nu söka ett stipendium ur föreningens fonder om högst 5000 kr. (Enskilt fonder namn anges ej).

Ansökan avseende 2008 års stipendier och skall obligatoriskt innehålla

- uppgift om Ditt personnummer samt postgiro- eller bankkontonummer. Utöver Din postadress är vi tacksamma om Du också meddelar din mailadress.
- kortfattad redogörelse beträffande forskningsuppgiftens art, målsättning och tänkta genomförande.
- uppgift om Du tidigare beviljats anslag ur någon av föreningens fonder och om medel för samma ändamål erhållits tidigare eller söks samtidigt från annan fond.
- uppgift om forskningsuppgiften ingår i doktorandarbeta.

Ansökan skickas i ett exemplar till Svenska Fornminnesföreningens stipendiesekreterare Jan Peder Lamm, Historiska museet, Box 5228, 114 84 Stockholm och skall vara föreningen tillhanda senast den 15 januari 2008.
Särskild blankett erfordras ej.

ROSA OCH VALTER TENGBORGS STIPENDIEFOND

Rosa och Valter Tengborgs stipendiefond utdelar resestipendier till yngre svenska arkeologer som vill delta i undersökningar eller bedriva studier utomlands och till yngre utländska arkeologer som vill delta i undersökningar eller bedriva studier i Sverige.

Stipendierna utdelas företrädesvis till yngre forskare. Behörig att söka stipendium är den som arbetar inom Samfundets intresseområde och innehar minst 60 poäng i arkeologi eller angränsande ämne (för utländsk sökande motsvarande kompetens).

Disponibelt belopp för 2008 är 20 000 kronor.

Ansökan skall innehålla uppgift om ålder, examina, resans syfte, plan och beräknad kostnad. Det finns ingen speciell ansökningsblankett. Resan skall påbörjas senast sex månader efter stipendiets utdelande. Kortfattad reseberättelse skall skickas in till Samfundets styrelse senast två månader efter resans slut. Samfundet kan komma att begära att arbetet och resultatet skall framföras muntligen vid Samfundets årsmöte i april 2009.

Ansökan sändes till stipendiesekreterare
Bozena Werbart, Sven Tveskäggs gränd
14, 224 77 Lund.

Sista ansökningsdag är 31 januari 2008

Beslut meddelas på Samfundets årsmöte i
april 2008.

NYA LEDAMÖTER

Till Samfundet har följande nya ledamöter
invalts:

Katarina Eriksson, Gävle.

ÅRSavgIFT 2008

Efter detta nummer av Gjallarhornet är
ett nytt år i antågande och med det följer
en ny årsavgift. Liksom i år kommer den
blygsamma summan av 100 kronor att tas
ut. Ni kan redan nu börja betala in av-
giften på pluskonto 351210-0. Glöm inte
att notera avsändare och att inbetalningen
avser årsavgift 2008. I och med detta
önskar också redaktionen att alla som på
något sätt bytt adress eller e-postadress
meddelar det till Bodil Petersson som har
tagit över ansvaret för Samfundets leda-
motsregister. Bodil kan nås på telefon
046-2224515 eller e-post
bodil.petersson@ark.lu.se eller postadress
Lunds universitet, Institutionen för
arkeologi och antikens historia, 223 50
Lund.

GJALLARHORNET

Deadline för nästa Gjallarhornet är den
29 februari. Bidrag skickas till Anders
Hansson, helst med e-post:
anders.hansson@jamtli.com

Alternativt: Anders Hansson, Jämtlands
läns museum, Box 709, 831 28
Östersund.

Du vet väl att du kan få Gjallarhornet per
epost!? Skicka din epostadress till Bodil
Petersson, bodil.petersson@ark.lu.se

AKTUELLA HEMSIDOR

Värt att notera är Samfundets två intres-
santa hemsidor. Besök Samfundet på
www.arkeologiskasamfundet.nu
och se allt om Current Swedish
Archaeology på
www.currentswedisharchaeology.org

**God jul och gott nytt år
tillönskas Er alla**

